

31.5.2010

YM69/04/2010

Kirjaamo
Maa- ja metsätalousministeriö
PI 30
00023 Valtioneuvosto

MAA- JA METSÄTALOUS-
MINISTERIÖ

04.06.2010

Ael Nro 2699/312/2009

Viite
Hänvisning Lausuntopyyntö 10.5.2010, diaarinumero 2699/312/2009

Asia
Ärende Lausunto Luomutieto-hankeraportista

Ympäristöasioiden merkityksen lisääntyessä luonnonmukaisella tuotannolla on tärkeä merkitys elintarviketalouden kestävä kehityksen työkaluna. Luomutuotannolla voidaan edistää maatalouden vesiensuojelua, maatalousalueiden luonnon monimuotoisuutta ja tuotantoeläinten hyvinvointia. Valtioneuvosto hyväksyi 2009 vesienhoitosuunnitelmat, joiden mukaisten vesien hyvän ekoloisen tilan saavuttaminen edellyttää tehostettuja toimia maataloudessa. Tätä tavoitetta edistää myös Itämeren huippukokouksessa 2010 Suomen hallituksen antama sitoumus Saaristomeren tilan parantamiseksi, jonka tavoitteena on tehdä Suomi ravinteiden kierrätyksen mallimaaksi. Luomulla on tärkeä rooli erityisesti ravinteiden kierrätyksen edistämässä maataloudessa.

Ympäristöministeriö katsoo, että luonnonmukaisen tuotannon poliittista painoarvoa tulisi lisätä. Luonnonmukaisen tuotannon edistäminen tulisi olla Suomelle strategisesti tärkeää luomutuotannon kasvumahdollisuuksien ja taloudellisen merkityksen takia. Meillä vallalla olleeseen ajatteluun, että luomun edistäminen on pois tavanomaiselta tuotannolta, tulee päästä eroon. Luomutuotannon vahvistaminen edistää myös tavanomaisen tuotannon kehittymistä. Ympäristöministeriö katsoo, että tulevalla ohjelmakaudella luomun strateginen merkitys ja tahto sen kehittämiseen tulisikin näkyä jo Manner-Suomen maaseudun kehittämisstrategiassa 2014-2020.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma tarjoaa jo nyt runsaasti muitakin luomun edistämismahdollisuuksia kuin maatalouden ympäristötuen luomuerityistuki. Maaseudun kehittämisohjelman tarjoamat työkalut, kuten investoinnit, koulutus sekä hankkeet tulisi hyödyntää nykyistä tehokkaammin luomun kehittämisessä. Tulisi arvioida mahdollisuuksia maksaa luomutuottajille korkeampia investointitukia, panostaa eri luomutoimijoiden koulutukseen sekä koota jo aiemmin toteutettujen luomun kehittämishankkeiden kokemusten perusteella konkreettisia luomua tukevia kehittämishanke-ehtotuksia, joita voitaisiin jo nykyisen ohjelman rahoituksella toteuttaa.

Maatalouden ympäristötuen luomuerityistukea voidaan pitää eräänä toimivimmista erityistukimuodoista. Selkeä puute luomutuissa on kuitenkin erikoiskasvien, erityisesti vihannes-

ten, riittämätön tuki. Tulevan ohjelmakauden maatalouden ympäristötuen valmistelussa on tähän löydettävä ratkaisu. Mallia tulee hakea muiden EU-maiden tukijärjestelmistä.

Ympäristöministeriö yhtyy käsitykseen, että valtakunnallisen vahvan luomutoimijan tarve on ilmeinen. Toimijan tulisi olla aktiivinen kaikkien luomuketjun toimijoiden tasolla. Erityisesti tulisi edelleen panostaa luomutuottajien entistä tiiviimpään yhteistyöhön sekä luomupörssien tai osuuskuntien perustamiseen, jotta voitaisiin välittää pienien tuottajien luomuraaka-ainevirtoja keskitetysti. Pelkän internetportaalin perustaminen tuntuu kevyeltä mallilta.

Luomutietoraportissa jää vähälle tarkastelulle julkisen sektorin rooli. Julkisella sektorilla on jo sitouduttu pienentämään hankintojen ilmasto- ja ympäristövaikutusta. Valtioneuvosto teki 8.4.2009 periaatepäätöksen kestävästä valinnoista julkisissa hankinnoissa. Periaatepäätöksessä on asetettu tavoite lisätä ruokapalvelujen elintarvikehankintojen kestävyttä tarjoamalla luonnonmukaisesti tuotettua, kasvisruokaa tai sesonginmukaista ruokaa valtionhallinnon keittiöissä ja ruokapalveluissa vähintään kerran viikossa vuoteen 2010 mennessä ja vähintään kaksi kertaa viikossa vuoteen 2015 mennessä. Tavoitteisiin pääseminen edellyttää muun muassa sitä, että valtionhallinnon rahoittama julkisten keittiöiden ammattilaisille suunnattu kestävien ruokapalvelujen neuvontapalvelu vakiinnutetaan. Se edellyttää myös, että kunnat ja julkiset keittiöt ottaisivat aktiivisemmän roolin luomun edistämisessä esimerkiksi Wienin tai Malmön kaupunkien malliin. Esimerkiksi Malmössä tavoitteena on tarjota sataprosenttisesti luomuruokaa alueen kouluissa vuonna 2012, ja ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Wienissä päiväkotien ruokatarjoilusta noin puolet on luomua. Näissä kaupungeissa on tehty poliittinen päätös panostaa luomuun.

Elintarvikkeiden ympäristö- ja ilmastomerkkien suhdetta luomumerkkiin tulisi arvioida, sillä nämä saattavat haastaa luomumerkin. Toisaalta yhteistyö ympäristömerkinnän kanssa saattaisi olla synergioita tuova, ja mahdollisesti jopa kustannuksia säästävä malli. Muun muassa pohjoismaisen joutsenmerkin kriteerit ravintoloille, kaupoille ja hotelleille asettaa yhdeksi vaatimukseksi luomutuotteiden saatavuuden. Kuluttajat vaativat entistä enemmän tietoa tuotteiden ympäristövaikutuksista, joten luomutuotteiden markkinoinnissa ja viestinnässä olisi myös syytä miettiä, miten luomun ilmastohyötyjä tuodaan esille.

Maa- ja metsätalousministeriön vuosina 2003-2005 rahoittama luomututkimusohjelma ja sen tulokset osoittivat selkeästi, että ohjaamalla niukkoja tutkimusvaroja strategisesti keskeisiin tutkimusaiheisiin saadaan luomututkimukseen lisää vaikuttavuutta. Lisäksi eri alojen tutkijoiden yhteistyö ja verkottuminen kansainvälisiin tutkimuksiin on erittäin tärkeää. Ympäristöministeriö katsookin, että luomun tarvitsee oman tutkimusohjelmansa.

Ylijohtaja

Timo Tanninen

Ympäristöneuvos

Tarja Haaranen

TIEDOKSI:

YM: Bäck, Höjer, Kauranne, Kuusinen, Nikula, Poutanen